

BŁĘKITNA PLANETA

Załącznik 2. Informacje na temat zasobów wodnych Polski

Wisła jest największą rzeką w Polsce i należy do zlewiska Morza Bałtyckiego. Ma ona długość 1047 km, a powierzchnia dorzecza Wisły wynosi 194,4 tys. km². Dorzecze to znajduje się na terenie 4 krajów - Polski (87%), Ukrainy (6%), Białorusi (6%) i Słowacji (1%).

W Polsce występuje około 9 000 jezior o powierzchni powyżej 1 ha. Łączna powierzchnia jezior w Polsce stanowi około 1% powierzchni kraju. Szacuje się, że gromadzą one 17,4 km³ wody, czyli 30% rocznego odpływu rzecznej.

Obszary mokradłowe zajmują powierzchnię równą 4 345 400 ha (14% powierzchni kraju).

Polska sieć rzeczna ma ponad 100 000 km długości.

Dolina Wisły została podzielona na trzy odcinki: Wisłę Górną, Środkową i Dolną. Środkowy odcinek Wisły między Zawichostem a Płockiem stanowi przykład unikatowego krajobrazu naturalnej dużej rzeki, jest jednym z najcenniejszych zespołów ekosystemów w Europie.

W skali kontynentu europejskiego Polskę zalicza się do strefy najwyższej jeziorności tzw. Bałtyckiej. Oprócz naszego kraju leżą w niej wszystkie państwa skandynawskie oraz nadbałtyckie. Na tle Europy jeziora polskie cechują się wyjątkowo dużym odsetkiem zbiorników pochodzenia polodowcowego oraz niewielkimi powierzchniami.

Sieć rzeczna Polski jest asymetryczna. Stosunek dorzecza lewego do prawego dla Wisły przedstawia się jak 27:73, a dla Odry - 30:70. Wiąże się to z ogólnym nachyleniem powierzchni kraju ku północnemu zachodowi oraz z rozwojem rzeźby w trzeciorzędzie i czwartorzędzie.

Większość polskich jezior - 83% jest pochodzenia polodowcowego, najczęściej są to jeziora rynnowe i wytopiskowe. Jeziora powstałe w wyniku działalności lodowców górskich znajdują się w Tatrach i Karkonoszach. W Polsce są ponadto jeziora: przybrzeżne (np. Łebsko, Gardno), zakolowe (w dolinach większych rzek), śródwymowe (szczególnie liczne w międzyrzeczu Warty i Noteci), krasowe (Pojezierze Łęczyńsko -Włodawskie) oraz deltowe (Dąbie przy ujściu Odry, Druzno przy ujściu Wisły).

Wśród polskich mokradel występuje ponad 50 tysięcy torfowisk (naturalnych i odwodnionych) o powierzchni większej od 1 ha i łącznym areale około 1,3 mln ha, co stanowi prawie 30% powierzchni mokradel i 4% powierzchni kraju.

Stopień zaniku pierwotnej ilości naturalnych zbiorników wodnych w Polsce przekracza 67,5%. Najbardziej zaawansowany proces zaniku zaznacza się na Pobrzeżu Słowińsko-Kaszubskim i Pobrzeżu Warmińskim - ponad 90%. Podobnie wysokie tempo postępowania tego zjawiska charakterystyczne jest dla dolin rzecznych i pradolin. Najwolniej jeziora zanikają (poniżej 10% ubytku) w Krainie Wielkich Jezior Mazurskich oraz na pojezierzach Dobrzyńskim i Lubuskim.

Obszary wodno-błotne chronione są w ramach Konwencji Ramsarskiej. W Polsce jest to 8 obiektów: Jezioro Łuknajno, Jezioro Karaś, Jezioro Siedmiu Wysp, Jezioro Świdwie, Rezerwat Płońsk, Słowiński Park Narodowy, Rezerwat Stawy Milickie oraz Biebrzański Park Narodowy.

Na 10,2% powierzchni mokradel są środowiska otwarte (nieleśne) zachowane w stanie zbliżonym do naturalnego. Lasy i zarośla zajmują 14,7% powierzchni siedlisk hydrogenicznych, 28,6% to ekstensywnie użytkowane łąki.

Niemal cały obszar Polski leży w zlewisku Morza Bałtyckiego. Do wód Bałtyku oprócz Wisły i Odry uchodzą również rzeki pobraża Bałtyku i Niemna. Do wód Bałtyku uchodzi także wiele mniejszych rzek Pojezierza Mazurskiego i Pojezierza Pomorskiego, między innymi: Leba, Łyna, Pastęka, Stupia, Węgorapa i Wieprza.

Jezioro Druzno jest ewenementem, cechującym się znaczną dynamiką zmian rozmiarów. Przy średniej wielkości 14,5 km² jego powierzchnia waha się w granicach od -11% do 106%. Tej dynamice zmian rozmiarów sprzyjają płaskie i podmokłe obszary nadbrzeżne.

Gęstość sieci rzecznej na obszarze Polski jest zróżnicowana. Bardzo gęsta w Karpatach i Sudetach (duże zasilanie z opadów, słabo przepuszczalne podłoże, urozmaicona rzeźba), czterokrotnie rzadsza na wyżynach zbudowanych ze skał węglanowych (znaczna infiltracja wody w uszczelnione i skrasowiaste podłoże, głęboko zalegające zwierciadło wody gruntowej). Natomiast na nizinach gęsta sieć rzeczna występuje tam, gdzie jest słabo przepuszczalne podłoże.

Najniżej w Polsce położone są jeziora przybrzeżne, ich lustro wody przy stanach minimalnych może znajdować się nawet poniżej średniego poziomu morza. Najwyżej wyniesione są jeziora polodowcowe w Tatrach, z Zadnim Stawem na czele. Lustro jego wody znajduje się na wysokości 1889,9 m. n. p. m.

Torfowisk wysokich jest niewiele - ok. 4 tysiąca obiektów większych od 1 ha, o łącznej powierzchni 62 tys. ha (4,7% pow. wszystkich torfowisk). Występują one głównie na pojezierzach, wyżynach i w górach. Niewiele mniejszy obszar (około 3% pow. wszystkich torfowisk) zajmują torfowiska przejściowe.

Mokradła występują licznie w województwach północnych kraju, co wynika z faktu stosunkowo nieodległego w czasie (ok. 12 tysięcy lat temu) ustąpienia lodowca. Na obszarach południowych Polski, które są starsze geologicznie, mokradel jest tam mniej, co wynika z naturalnych procesów przyrodniczych, np. lądowania zbiorników wodnych.

56,4% krajowych mokradel naturalnych i przeobrażonych znajduje się w obrębie EECONET Poland (sieci obszarów chronionych stanowiących korytarze ekologiczne), gdzie stanowią 16,7% całej powierzchni sieci.

W zlewisku Morza Czarnego leży tylko niewielka część terenu Polski w rejonie Ustrzyk Dolnych, odwadniana przez dopływ Dniestru oraz skrawek Beskidu Wysokiego, odwadniany przez Orawę, należącą do dorzecza Dunaju.

Wysoko położone jeziora charakteryzują się tym, że są najzimniejsze, polarne. Stała pokrywa lodowa utrzymuje się w nich przez $\frac{3}{4}$ roku, a temperatura wody przy powierzchni nigdy nie przekracza + 4 st. C. Znacznie cieplejsze zbiorniki leżą w części niżowej Polski.

Największe polskie jezioro Śniardwy ma powierzchnię 113 km², najgłębsze zaś to Hańcza - 108 m.

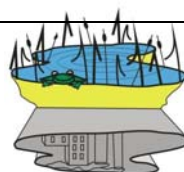
Wśród torfowisk dominują niskie - ich udział w powierzchni wszystkich torfowisk to aż 92%. Największe z nich znajdują się w dolinach rzek: Biebrzy i górnej Narwi, Noteci, Tyśmienicy i Krzny oraz Odry na Nizinie Szczecińskiej.

W zlewisku Morza Północnego leżą tylko południowe stoki Gór Stołowych i Bystrzyckich, odwadniane przez dopływ Łaby.

Jednym z największych kompleksów bagien zachowanych w Europie są Bagna Biebrzańskie w Dolinie Biebrzy (północno-wschodnia część Polski). Zajmują one 25 494 ha.

Mokradła nietorfowe (inne niż torfowiska) występują na obszarze o powierzchni 3,1 mln ha (10% powierzchni kraju i stanowią 70% powierzchni wszystkich mokradel). Są to namuliska spotykane w dolinach wielkich rzek: Wisły, Odry, Bugu, dolnej Narwi, dolnej Warty i Pilicy oraz mułowiska i gytiowiska.

Trzecią co do wielkości rzeką w Polsce jest Warta. Jest ona prawym dopływem Odry. Długość tej rzeki wynosi 808 km, a powierzchnia jej dorzecza 54,5 tys. km².

Najdłuższym jeziorem w Polsce jest Jeziorak, osiągający 27,5 km długości, podczas gdy największe polskie jezioro, Śniardwy ma tylko 22,1 km. Śniardwy są za to zbiornikiem najszerszym - mierzą 13,4 km.

Jeziora w Polsce występują głównie w północnej części Polski - na Pojezierzach: Pomorskim, Wielkopolskim, Mazurskim i Litewskim. Poza północną część Polski większe skupisko jezior występuje w południowo wschodniej części kraju, na Polesiu Podlaskim.

Drugą do wielkości rzeką w Polsce jest Odra. Jej długość wynosi 854 km, a powierzchnia dorzecza 118,9 tys. km², z czego większość - 89,2% znajduje się na terytorium Polski.

Torfowiska powstają pod wpływem stałego zawilgotnienia i dzięki niemu funkcjonują. Źródłem wody dla torfowisk mogą być wody opadowe (kształtujące tzw. torfowiska wysokie) lub gruntowe (kształtujące tzw. torfowiska niskie). Niektóre torfowiska są zasilane zarówno wodami opadowymi, jak i gruntowymi (tzw. torfowiska przejściowe).

